

DE LEBUINUS
OUD-KATHOLIEK **EVANGELISCH-LUTHERS**
HENGELO
APRIL 2017

Lebuinus.

De kerkruimte waar we als ELG en als statie van de OKKN samen vieren is toegewijd aan de heilige Lebuïnus. Lebuïnus, ook wel Leafwine of Liafwin, is een van die monniken die vanuit Engeland de zee overstaken om in de Lage landen het evangelie te gaan verkondigen. De belangrijkste van hen is voor ons wel Clemens Willibrord, de apostel van de Lage Landen of apostel der Friezen genoemd. In relatie tot die laatsten kent ieder natuurlijk ook Bonifatius die door de Friezen vermoord is. De verkondiging van het evangelie aan de heidense bevolkingsgroepen was niet zonder gevaar.

Soms wordt Lebuïnus in het gezelschap van Willibrord geplaatst, maar waarschijnlijk is dat niet. Hij leefde later. Als jongen groeide hij op in het befaamde benedictijner klooster van Ripon. Rond het midden van de achtste eeuw kwam hij naar onze

streken en meldde zich bij de bisschop van Utrecht die hem met Marchelm (+762), verlatijnt Marcellinus, naar het gebied over de IJssel zond om aan de Saksen het Woord te verkondigen. Marcellinus trok meer naar het Noorden, terwijl Lebuïnus in gezelschap van Folkert en Davo, de legendarische naamgever van Deventer, in de buurt van Deventer bleef. Zijn eerste kerkje stichtte hij in De Wilp, dat echter in brand werd gestoken. Lebuïnus en zijn gezellen ontkwamen maar ternauwernood aan de dood en namen hun toevlucht in Utrecht. Na de vestiging van het gezag van Karel de Grote onder de Saksen konden zij weer terugkeren. Lebuïnus stierf rond 780 en werd begraven in het kerkje dat hij in Deventer had gesticht. De huidige Lebuïnus staat eroverheen. Het gebeente van Lebuïnus wordt echter in de RK Lebuïnus (Broerenkerk) bewaard.

Gezien het verkondigingswerk van Lebuïnus in het Overijsselse is het niet verwonderlijk dat onze kapel aan hem is toegewijd. Zijn gedenkdag is 12 november. Relieken van Lebuïnus en Marcellinus berusten in de voet van de altaartafel in de Lebuïnuskapel. Dit om aan te geven dat we het geloof ontvangen hebben van verkondigers en getuigen die voor ons leefden. Zij staan symbool voor de verbinding van de concrete geloofsgemeenschap ter plaatse met de kerk van eeuwen.

Ward

Inhoud

Inleiding

Positionering van de Oud-Katholieke Kerk

Positionering van de Evangelisch-Lutherse Gemeenten

OKK en ELG – het traject voor de komende periode

Van intocht tot opstanding – de heilige week in haar volheid vieren.

Diensten

Inleiding

Omdat we als Oud-Katholieke Statie en Evangelisch-Lutherse Gemeente nu al meer dan drie jaar samen optrekken in de Lebuïnus kapel, is het de hoogste tijd om samen de pen ter hand te nemen en elkaar te vertellen over onszelf, over wat ons bindt, wat we samen doen. En hier en daar ook waar we in verschillen en hoe we daarmee om kunnen gaan, in wijsheid en hartelijkheid.

ds. Louisa Vos en pr. Ward Cortvriendt

Positionering van de Oud-Katholieke Kerk

De oudkatholieke geloofsgemeenschap van Twente en Ommelanden (statie genoemd) is een jonge loot aan de veel oudere stam van de oudkatholieke kerk in Nederland. Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw kwam de gemeenschap op wisselende locaties (respectievelijk Beerze, Ommen, Enschede) bijeen om te vieren. In 2009 kreeg zij een eigen herkenbare plek in Hengelo. En wel in het voormalige bedehuis van de Nederlands-Israëlitische Gemeente van Hengelo die fuseerde met die van Almelo en Enschede.

Het kunnen beschikken over een eigen en vaste locatie is belangrijk voor de plaats van de geloofsgemeenschap in de lokale samenleving. Als kerk bestaan we immers niet alleen voor onszelf, maar als dienst aan de wereld. Het bestuur van de landelijke Oud-Katholieke Kerk vond het belangrijk om te investeren in de presentie van de OKKN in Twente en Ommelanden. Deze beslissing geeft al meteen een zending mee aan de geloofsgemeenschap om die presentie maatschappelijk en kerkelijk in te vullen. Uiteraard binnen de mogelijkheden van een kleine groep gelovigen.

De oudkatholieke kerk heet oud, niet omdat zij oud en versleten is of ouderwets, maar omdat zij zich wil oriënteren op de vroege en ongedeelde kerk. Dat is een deel van haar katholiciteit. Er is in haar een verlangen naar oorspronkelijkheid en authenticiteit van kerk-zijn. Dat is niet het verleden na-leven, maar telkens vanuit de oude traditie zoeken naar inspiratie voor de antwoorden van nu.

In Nederland is de oudkatholieke kerk een uitvloeisel van ontwikkelingen die nauw verweven zijn met de periode van de 80-jarige oorlog. Voor Rome was Nederland een missiegebied geworden. Kapittels en kerken werden geprotestantiseerd. De katholieke eredienst onderdrukt. Rome wenste een meer centraal gezag en met de bepalingen van het concilie van Trente in de hand meer eenheid in de RK Kerk en een sterke ambtelijke hiërarchie. Door ernstige verschillen van inzicht in de bevoegdheid tot de keuze van een bisschop tussen (een deel van) de Nederlandse katholieke kerk en 'Rome' ontstond aan het begin van 18^e eeuw een scheuring. Deze leidde in 1723 tot het ontstaan van de Nederlandse Rooms-Katholieke Kerk van de oud-bisschoppelijke clerezie.

Dit zelfstandige katholieke kerkgenootschap kreeg in de late 19^e eeuw een enorme nieuwe impuls. Dit dankzij groepen katholieken in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk-Hongarije. Deze konden zich niet verenigen met de onkatholieke besluiten van het eerste Vaticaanse concilie met betrekking tot de exclusiviteit van het leergezag en de universaliteit van de pauselijke jurisdictie. Zij wilden zich daarentegen richten naar de oude en ongedeelde katholieke kerk. Met die al langer bestaande zelfstandige Nederlandse katholieke kerk sloten zij de Unie van Utrecht, genoemd naar de bisschopszetel van Willibrord.

Het gaat de oudkatholieke kerken om de katholiciteit van de kerk. Een bekommernis die ook Luther had in zijn kerkelijke oriëntaties, zij het in een totaal andere context. Voor de OKKN is katholiciteit ook wezenlijk openheid naar verbinding, een geest van oecumeniteit. Zonder deze geest kan het streven naar eenheid van de kerk al snel totalitair worden. Oecumene stoelt op respect. In die geest willen wij zoeken naar verbondenheid. Als getuigenis dat wij geïnspireerd zijn door de ene Heer die ons allen samenbrengt.

Ward

Positionering van de Evangelisch-Lutherse gemeenten

Sinds oktober 2013 kerkt ook de Evangelisch-Lutherse Gemeente in de Lebuïnus kapel. Steeds op de eerste zondag van de maand. De diensten vinden plaats onder verantwoordelijkheid van Evangelisch-Lutherse Gemeente Zutphen. In Zutphen zetelt de kerkenraad van de gemeente die strekt van Voorst tot aan de Duitse grens. In vrijwel alle diensten verleent de cantorij haar medewerking, onder leiding van de cantor dhr. Gerrit Baas.

De voorgangers zijn beurtelings ds. Andrea Fuhrmann, ds. Otto Mulder, ds. Frans Wiersma en ds. Louisa Vos. En binnenkort gaat ds. Hans Günther voor.

Tot 1813 waren de lutherse gemeenten veelal schuilkerken die gedoogd werden. In dat jaar kwam de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden tot stand. Ze zou iets minder dan twee eeuwen bestaan. Sinds 2004 maken de Evangelisch-Lutherse Gemeenten in Nederland deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland. In deze kerk zijn twee protestantse tradities opgegaan: de calvinistische en de lutherse. In ons land is de calvinistische verreweg de grootste van de twee. Met de fusie in 2004 hebben de lutherse gemeenten de opdracht meegekregen om het lutherse erfgoed kerk breed onder de aandacht te blijven brengen en ook over de grenzen van de eigen kerk heen dat waar Maarten Luther voor stond in gesprek te brengen. Een goed voorbeeld daarvan is onze plaats als lutherse gemeente in de Lebuïnus kapel. Nadrukkelijk zijn we in contact geraakt met de Oud-Katholieke

Statie, waarbij een wederkerig gesprek de inzet is. Bovendien worden onze diensten ook bezocht door mensen die van calvinistische huize zijn.

Ik schat dat in Nederland ongeveer 20 tot 25 lutherse gemeenten op zondag samenkomen voor de eredienst. Doorgaans zijn het betrekkelijk kleine gemeenten. Ze worden voor wat betreft 'lutherse zaken' binnen de PKN aangestuurd en ondersteund door de Evangelisch-Lutherse Synode. De huidige preses van deze synode is mw. ds. Trinette Verhoeven. Dit betekent dat zij onze president is. President, geen bisschop. In alle andere landen worden lutherse kerken geleid door bisschoppen, behalve in Nederland. Dit terwijl de lutherse kerken wereldwijd niet los van elkaar staan, maar onderling zijn verbonden in de Lutherse Wereld Federatie. We ervaren ook, dat we in een wereldkerk staan en dat is een vreemd element in de PKN, omdat de andere kerken die meegingen in de PKN – de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken in Nederland – van oudsher een binnenlandse aangelegenheid waren.

De voorzitter van de Lutherse Wereld Federatie is de Palestijnse bisschop Munib Younan. De LWF gaat de lutherse kerken wereldwijd voor in het doordenken van vraagstukken, in contact zijn met wereldlijke overheden over bijvoorbeeld armoede en vluchtelingen. Ook draagt ze materiaal aan om het gesprek binnen en tussen gemeenten gaande te houden.

In Twente komen we als lutheranen bijeen op twee plaatsen. In de Lebuïnus kapel en in de Johanneskerk in Tweekelo.

OKK en ELG – het traject voor de komende periode

Het klikt goed tussen de oudkatholieken en de lutheranen. De gezamenlijke activiteiten met maaltijd, inhoudelijk gesprek en completeen hebben daar positief aan bijgedragen. Deze onderlinge toenadering was niet het enige dat ons in de afgelopen jaren bezighield. Ook was er de vraag: hoe kunnen we in Hengelo een gemeente worden. Niet geheel op eigen kracht, want we zijn goed ondergebracht bij de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zutphen, maar hoe kunnen we een Twentse lutherse gemeente opbouwen waar mensen, evenals in Tweekelo, een plek van liturgie, bezinning en ontmoeting kunnen vinden. Een plek die uitstijgt boven al ons persoonlijke, omdat het oog gericht is op God.

De werkgroep van luthers Hengelo en de Oud-Katholieke Statie zijn met elkaar hierover het gesprek aangegaan. We gaan eerste stappen zetten om elkaar beter te leren kennen.

We gaan een aantal diensten samen doen. Hieronder treft u daarover informatie aan. We hopen dat u allen komt. Het is een goede gelegenheid om elkaar te leren kennen, en om afgestemd te raken op elkaar, elkaars liturgie en elkaars wijze van geloven en denken.

Op 1 juli bent u allen, lutheranen en oudkatholieken uitgenodigd voor een gesprek met en over elkaar, over de beide tradities, en hoe het was om samen op te trekken in de diensten. Deze ontmoeting vindt plaats op het landgoed Herinckhave in Fleringen. U ontvangt daar nog nader bericht over.

Het is een belangrijke vraag, hoe we als lutherse gemeente en oud-katholieke statie verder gaan in Hengelo. En wat we voor elkaar kunnen betekenen. Daarom hopen wij op een goede opkomst in de diensten en op 1 juli!

Van intocht tot opstanding

De heilige week in haar volheid vieren.

Niet zo vaak zijn we in de gelegenheid om het Paasmysterie in zijn volheid te vieren. De evangelisch-lutherse en oudkatholieke gemeente gaan dat dit jaar samen doen. Met voorgangers en cantores van beide geloofsgemeenschappen. Vanaf de intocht van Jezus in zijn stad Jeruzalem op Palmzondag (9 april) tot en met zijn Opstanding op Paasmorgen (16 april). We lezen samen in de Schrift, bidden, zingen, waken en vieren samen met ieder die dat, met ons wil doen.

Om met ons te vieren hoeft u zich niet verplicht te voelen alle diensten bij te wonen, maar dat kan natuurlijk wel. U bent sowieso altijd welkom.

We beginnen de week op zondag 9 april om 10.30 uur met de Intocht van de Heer in Jeruzalem, een eucharistieviering die begint met de wijding van de palmen waarmee de Heer wordt verwelkomd.

Op Donderdag, 13 april om 19.30 uur, houden we een Agape maaltijd, ter gedachtenis aan de maaltijd van Jezus met zijn vrienden aan de vooravond van het lijden van Jezus.

Op Vrijdag 14 april om 19.30 uur gedenken we de betekenis van het lijden en sterven van Jezus voor het leven van de wereld en het lijden van mensen.

In de Paaswake op zaterdag 15 april om 20.30 uur maken we aan de hand van de tekenen van vuur, licht en water de overgang van dood naar leven. We lezen in de Schrift de gang van Gods belofte door de tijd.

Op Paaszondag 16 april om 10.30 uur vieren we de Opstanding van de Heer Jezus, de vervulling van de Belofte, teken van Leven voor de wereld.

Wij zouden het geweldig vinden wanneer u deze Levensweg met ons zou willen vieren.

De Paaskring eindigt met Pinksteren (4 juni) het feest van de gave van de Heilige Geest. Ook dit vieren we graag gezamenlijk.

Uit naam van de beide geloofsgemeenschappen:

ds. Frans Wiersma, pr. Ward Cortvriendt

Diensten

- 9 april pr. Ward Cortvriendt en ds. Frans Wiersma
Zie voor de diensten van de Goede Week, de heilige week, de aankondigingen hierboven.
- 16 april ds. Frans Wiersma en pr. Ward Cortvriendt
- 30 april pr. Annemieke Duurkoop
- 7 mei ds. Louisa Vos
- 14 mei pr. Ward Cortvriendt
- 28 mei pr. Ward Cortvriendt
- 4 juni ds. Frans Wiersma en pr. Ward Cortvriendt
- 11 juni pr. Ward Cortvriendt